

sådan, at fordi man har et selskab, har man automatisk lige vilkår. Det kom jeg lidt ind på omkring åbningsbalancen.

Men jeg vil godt spørge ministeren, om ministeren har overvejet, om ikke man skulle lave en eller anden form for et uvildigt udvalg eller kommission eller et eller andet, som lavede nogle ensartede licitationsregler, som gjaldt i alle amter i Danmark. Det er jo rigtigt, at i Aalborg lykkedes det at få kvalt de private vognmænd; det gjorde det også i Vestsjælland, og det gjorde det også i Ballerup og mange andre steder.

Jeg synes, der er nogle ting, der bør tages op, men jeg vil gerne lige høre ministerens svar på det om Turistvognmændenes Organisation.

(Kort bemærkning).

Jens Løgstrup Madsen (V):

Staten har selv udsendt en vejledning om offentlige indkøb, »Offentlige indkøb i praksis«, der er udsendt af Statens Indkøb. I den taler man om, at den maksimale kontraktperiode er 4-5 år, når man indgår kontrakt om levering af ydelser, der er omfattet af EU's udliciteringsdirektiv.

Når HT med dette lovforslag bliver garanteret et monopol på en række ruter indtil år 2002, kan jeg ikke se, at de to ting hænger sammen.

Trafikministeren (Jan Trøjborg):

Jeg tror, at hr. Jens Løgstrup Madsens spørgsmål i virkeligheden egner sig bedst til at blive besvaret under udvalgsarbejdet, men jeg kan for god ordens skyld sige, at for så vidt angår perioden – det er det, der interesserer spørgeren – indtil alt er i licitation, er reglerne altså sådan, at ifølge EU's udbudsdirektiv vedrørende tilbudsgivning inden for transportområdet finder direktivets bestemmelse ikke anvendelse på tjenesteydelser, der udføres i henhold til lov. Dermed er der også svaret på spørgsmålet.

Imidlertid er det, der snarere end lovteknisk feinschmeckeri interesserer os, hvad der er realiteten i det, hvad der kommer til at ske her, og realiteten er altså, at der kommer et øget udbud. I modsætning til hr. Ole Donner har jeg tillid til, at HT's bestyrelse giver et svar til trafikministeren og oplyser – og han kan oplyse videre til Folketingets Trafikudvalg – at udbudet vil ske efter disse terminer, og det er naturligvis noget, som vi kan komme tilbage til under udvalgsarbejdet. Jeg føler med helt tryk med hensyn til, at HT's bestyrelse vil følge en fornuftig udbudsform. Det vil også være hensigtsmæssigt for selskabet.

For så vidt angår spørgsmålet, som hr. Ole Donner stiller, om lovforslaget har været til høring eller er til høring, kan jeg bekræfte, at det er tilfældet, og det vil nok også snart kunne afspejles i de anmodninger om deputationer til Folketingets Trafikudvalg, som man kan imødesee.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Trafikudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 8: Forslag til lov om ændring af lov om socialbidstand m.v. (Styrkelse af indsatsen for socialt udstødte).

Af socialministeren (Karen Jespersen).
(Fremsat 12/10 94).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jan Petersen (S):

Der er mennesker i Danmark, som falder igennem vores sociale sikkerhedsnet. Det er et nedslag for os alle.

I de seneste år er der blevet flere, og man må formode, at det, vi ser på gaderne, kun er toppen af isbjerget. Det er en udvikling, vi ikke kan acceptere i Socialdemokratiet. Vi mener, at vores velfærdssamfund dybest set skal vurderes på dets evne til at give også vore allersvageste et anstændigt og værdigt liv.

Siden regeringen tiltrådte, har vi i Socialdemokratiets samarbejde med de andre regeringspartier ønsket at øge indsatsen over for de borgere, der falder igennem sikkerhedsnettet. Det er vigtigt, at vores kommuner og amter øger

indsatsen over for denne gruppe, og det er vigtigt, at den indsats, der gøres, er tæt på det sted, hvor de lever.

Det lovforslag, vi har her, løser ikke alle problemerne, det giver ikke svarene på alle de spørgsmål, der kan stilles, når det drejer sig om at forbedre samfundets indsats over for de udstødte. Men det giver nogle foreløbige veje. Opgaven handler nemlig bl.a. om at få åbnet de eksisterende tilbud, så de passer til en dårligt stillet gruppe. Det handler om at få udviklet metoder og skabe nogle rammer, også eventuelt nye rammer, som kan sikre, at vi kommer i kontakt med de pågældende, og at vi også tager udgangspunkt i deres behov for livskvalitet. Der behøver ikke at være normalisering i det hele. Hvis man stiller krav om normalisering i det hele over for denne gruppe, når vi nok ikke at løse problemet.

Selve lovforslagets konkrete elementer er, at vi for det første skal have udvidet husvildebestemmelsen, sådan at den også gælder for enlige. Det kan vi støtte. Jeg skal dog sige, at vi i forbindelse med udvalgsarbejdet ønsker at få præciseret, at vi ikke med husvildebestemmel-sudvidelsen får skabt en bestemmelse, som løser samtlige boligproblemer i Danmark. Med andre ord: Vi ønsker ikke at få udvandet fundamentet for, at man kan blive omfattet af husvildebestemmelserne, selv om en udvidelse også bør gælde enlige.

Dernæst drejer det sig om at få skabt en adgang til at oprette bofællesskaber, hvor der kan tildeles støtte til beboerne – en støtte passende til den situation, de er i – og også at få skabt adgang til at etablere væresteder. Det er noget nyt, men alligevel i overensstemmelse med de intentioner, som også slår igennem i andre af de initiativer, regeringen har foreslået omkring denne gruppe. Det forventer vi er en vigtig nyskabelse, og vi kan også se, at der konkret er gemt 200 bofællesskaber og 50 væresteder i dette lovforslag. Det er i hvert fald forudsætningen i den økonomiske beregning, der er lavet.

Så går lovforslaget også ind i § 105-området, og det vil sige bestemmelserne i bistandsloven om forsorgshjem og andre institutioner for hjemløse og for dem, der i øvrigt ikke selv kan håndtere et samfundsliv. Her får vi knyttet det, man kan kalde sociale efterforanstaltninger, til. Vi finder, det er vigtigt, at kommuner og amter følger sagen op, når det drejer sig om de beboere, der har været på § 105-institutionerne.

Så får vi bekræftet, at de særlige krisecentre, der er dukket op for kvinder, kan drives efter § 105, og endelig får vi indført en forsøgsbestemmelse, som kan gøre det lidt mere fleksibelt, hvordan man inden for et lokalområde kan drive et sådant center – man ser altså lidt mindre voldsomt på, om det er kommunen eller amtet, der skal drive det, men sikrer også, at amtet kan gå ind og etablere aktiviteter dér, hvor kommunen af en eller anden grund ikke måtte ønske det.

Alt i alt synes vi, det er en forbedring af de instrumenter, vores kommuner og amter skal have for at løse denne vigtige socialpolitiske opgave, og vi kan derfor støtte lovforslaget.

Tove Fergo (V):

Der skal ikke herske tvivl om, at det ligger Venstre på sinde at sikre den bedst mulige behandling af mennesker, der af den ene eller den anden grund har svært ved at klare sig. Og der kan være mange grunde til, at mennesker ikke kan klare sig, ikke magter at beholde deres bolig, ikke magter at holde kontakten med deres familie og bekendtskabskreds.

Vi ved, at der er psykisk syge mennesker, som på grund af deres sygdom ikke kan holde ud at bo i deres lejlighed. De hører stemmer, og de føler, de bliver chikaneret af naboer osv., og derfor mister de boligen. Den gror til, de får ikke betalt deres husleje. Der bliver oparbejdet en boliggyld osv., og familie og venner bliver betragtet med mistro, og man bliver mere og mere alene.

Vi ved også, at stofmisbrugere ofte er i deres stoffers vold i en sådan grad, at de bruger pengene på det næste fix i stedet for at bruge dem på at betale deres husleje, og til sidst mister de deres bolig. Og vi ved, at alkoholikere mange gange mister arbejde, familie og hus og hjem. Men vi ved også, at der er mennesker, som lever som vagabonder, landevejsriddere, vor tids landevejsriddere, og de mennesker vil aldrig kunne blive fastholdt i en bestemt bolig.

Det spørgsmål, Venstre stiller sig i forbindelse med behandlingen af dette lovforslag, er så: Hjælper dette lovforslag på disse menneskers situation? Der er foretaget mange undersøgelser af, hvem det er, der bor på herberger og forsorgshjem, og det viser sig, at for en stor dels vedkommende er det psykisk syge, det er misbrugere, mennesker med misbrugsproblemer, og Venstre mener ikke, at et herberg eller et forsorgshjem er det rigtige sted for en psykisk syg.

Derfor ønsker Venstre, at de rette bo- og behandlingstilbud af mere permanent art bliver givet til disse mennesker. Og Venstre ønsker også, at misbrugere får et behandlingstilbud på en dertil indrettet institution, når de er motiveret til behandling. Vi ønsker heller ikke denne gruppe placeret på forsorgshjem og herberger. Det er vores opfattelse, at alt for mange mennesker bliver tvunget til at bo på herberg og forsorgshjem eller i de i lovforslaget omtalte bofællesskaber, fordi der ikke er de rette botilbud og behandlingstilbud til dem. Det vil vi gerne sikre på den ene eller den anden måde.

Vi er dog opmærksomme på, at dette lovforslag er en forbedring på mange områder, og det er vi særdeles glade for. Vi er glade for, at kommunerne bliver inddraget langt mere aktivt og får mulighed for at oprette bofællesskaber. Vi er også tilfredse med, at det bliver præciseret, at enlige også har ret til at få anvist en bolig, og vi er særlig glade for at se, at samarbejdet med foreninger, organisationer og private kredse bliver understreget, og at man lægger op til, at man ikke skal kunne sande til på et af disse herberger eller forsorgshjem. Der skal altså lægges en plan, og man skal tage foranstaltningen op til vurdering, når der er gået tre måneder.

Og det, Venstre gerne vil understrege, er så det kommunale ansvar. Det er vigtigt for os, at det er kommunen, der har ansvaret, det fulde ansvar, og derfor er der et område, vi ikke er tilfredse med i lovforslaget, og det er betalingsfordelingen. Vi mener, at kommunerne skal have den fulde betalingsforpligtelse, det vil sige betale alle 100 pct., og at de så skal have refunderet denne betaling via bloktilskudsordningerne. Vi er altså ikke enige i regeringens fastholden af den nuværende finansieringsmodel med 75 pct. til staten og 25 pct. til amterne.

Men vi glæder os til arbejdet i udvalget, ser frem til, at det bliver et spændende arbejde, og håber på, at vi kan få mulighed for at stille en del spørgsmål i forbindelse med udvalgsarbejdet. Vi håber, at vi kan få en god og positiv dialog om et i øvrigt godt forslag.

Bendt Bendtsen (KF):

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, pålagde Folketinget i december 1992 regeringen i en dagsorden, nr. D 18, på en række felter at arbejde for en forbedring af forholdene for de socialt udstødte personer, herunder også personer med psykiske lidelser og misbrugsproblemer. Dagsordenen omtaler også det at

sikre åbne være- og omsorgssteder, herberger m.v.

Der er taget en del initiativer på området, men vi må desværre konstatere, at til trods for at vi lever i et velfærdssamfund, er der flere og flere mennesker, som falder igennem vores sociale netværk. Jeg kan være meget enig med ordføreren fra Socialdemokratiet i, at det er noget, der berører os alle.

Det skyldes nu ikke kun lovgivningen, men det skyldes også i høj grad, at vi i dag lever et liv, hvor mange er sig selv nok; for mange falder ud af fællesskabet. Selv om der iværksættes gode tiltag på området, må vi nok også konstatere, at vi ikke kan lovgive os ud af det hele.

Jeg kan sige, at vi ser positivt på selve lovforslaget. Som det også fremgår af K's og V's ændringsforslag til finansloven på området for udstødte – et område, som ligger os meget på sinde – er vi enige om at øge indsatsen her.

Lovforslagets intentioner om, at kommunerne får en yderligere mulighed for at oprette og drive bofællesskaber og væresteder, er vi positive over for, men vi ser gerne, at frivillige og private organisationer inddrages yderligere.

Når hele problemstillingen omkring de socialt udstødte er blevet så synlig de sidste par år, hænger det helt klart sammen med alle de psykiatriske sengepladser, som er nedlagt de seneste år. Det har givet mange problemer, idet distriktspsykiatrien ikke har formået at klare de massive problemer, som har vist sig i takt med udslusningen fra de psykiatriske afdelinger. Nu rækker lovforslaget som bekendt videre end til den førnævnte gruppe; en yderligere decentralisering på området end den, som vi kender i dag, er vi positive over for. En tættere koordinering og opfølgning ved udslusningen fra institutionerne er vi også positive over for. At udvide mulighederne for både amter og kommuner i en forsøgsordning er et led i den fleksibilitet og decentralisering, som de fleste betegner som rigtig.

Vi vil som sagt gå ind til udvalgsarbejdet med positive øjne. Vi vil nøje høre på, hvad de involverede parter, de private organisationer, amterne og kommunerne, har at sige til lovforslaget. Det er trods alt dem, der ved, hvor skoene trykker. Er der utilsigtede problemer med loven, skal det rettes og på plads, så vi er lydhøre over for parterne i sagen.

Socialministeren skriver i sin skriftlige fremsættelse:

»De økonomiske konsekvenser af forslaget er forhandlet med de kommunale parter.«

Jeg vil her gerne spørge socialministeren, om man har forhandlet tingene helt på plads med de kommunale parter. Er man enige i finansieringen med de kommunale parter? Er man enige i konsekvenserne med de kommunale parter?

Arbejdet med de socialt udstødte inddrager mange frivillige og private organisationer. Der gøres et godt stykke arbejde disse steder. Det er ofte her, vi har nået meget gode resultater. Mange af de private organisationer finansieres fra år til år via vore puljer. Vi bør se på disse puljer. Mange gode projekter savner en budgetmæssig sikkerhed for det videre arbejde.

Sluttelig kan jeg sige, at socialministeren i sine bemærkninger til lovforslaget nævner, at lovforslaget skal ses i sammenhæng med to andre lovforslag, som regeringen vil fremsætte, herunder om amtskommunal visitation af stofmisbrugere, hvor kommunerne har en medfinansiering.

Nu er det et kommende lovforslag, men jeg vil godt her tage forbehold for et kommende lovforslag, hvor hele visitationskompetencen lægges over til amterne. Der må i det mindste være en form for sideordnet visitation for både amter og kommuner. Selvfølgelig skal kommunerne have mulighed for at køre en selvstændig narkobehandling. Problemet med narkomisbrugerne kræver brede løsninger, og i de løsninger må kommunerne have frie hænder.

Men som sagt, vi glæder os til udvalgsarbejdet og ser frem til et positivt resultat.

Villy Søvndal (SF):

Generelt er vi i SF helt enige i lovforslagets intention, nemlig at forbedre forholdene for de socialt udstødte i samfundet. Vi har med det her forslag at gøre med det, der er kernen i socialpolitik, nemlig den måde, vi behandler de dårligst stillede på. Det er vigtigt konstant at bevare fokus på det paradoks, at et så rigt samfund som det danske masseudstøder mennesker i det omfang, vi ser.

De konkrete forslag kan efter SF's opfattelse sammenfattes under den fælles overskrift, at retningen er rigtig, men ambitionsniveauet og omfanget af indsatsen utilstrækkelig.

Det første forslag giver kommunerne pligt til at anvise husly mod betaling også for enlige. Det er et godt forslag, al den stund det er en menneskeret at have et sted at bo. Den nuværende prioritering i kommunerne giver oftest fortrin for familier og enlige forsørgere med børn. Disse grupper skal selvsagt fortsat have en bolig af helt indlysende grunde. Derfor er for-

udsætningen for, at dette lovforslag får den betydning, som der lægges op til, at kommunerne i højere grad bruger anviseretten til det almennyttige byggeri og private boliger eller til et større boligbyggeri.

Jeg skal i den forbindelse spørge socialministeren, hvad socialministeren vil stille op med kommuner, der eventuelt ikke lever op til kravene i § 31, stk. 1. Hvilke sanktioner vil den kommune blive mødt med, der ikke lever op til kravet om at anvise en husvild en bolig?

Det andet forslag drejer sig om bofællesskaber med medhjælp og væresteder for personer med særlige sociale vanskeligheder. Det er ligeledes en oplagt god idé. Der er brug for støtte og hjælp til denne gruppe af mennesker. Det er mennesker med et massivt misbrug, der har brug for hjælpen til en bedre sundhedstilstand, til en bedre ernæringstilstand og til et brud med isolation og ensomhed.

Det tredje forslag drejer sig om § 105-institutionernes fremtid. Der har været en meget lang debat om § 105-institutionernes fremtid. Og lovforslaget bærer præg af, at der er lyttet og taget hensyn til de synspunkter, der har været i debatten. Det er fornuftigt at fastholde en meget høj statslig medfinansiering, det er fornuftigt at fastholde et selvmøderprincip, og det er også fornuftigt at inddrage kommunerne mere aktivt i opfølgningen. Det har også været en rigtig hensigt at prøve at adskille de nye og de mere traditionelle brugere af § 105-institutionerne, men der er også ved den her lejlighed grund til at pege på i alt fald to områder, hvor vi i dag har forhold, vi som samfund ikke kan være bekendt.

I bemærkningerne til lovforslaget er der nævnt indsatsen over for de psykisk syge med 15 M-puljen. Ligeledes er fremrykningsudvalgets rapport og indsatsen derefter nævnt. Det, der ikke er nævnt, er, at der endnu er lang vej på psykiatriområdet, specielt over for den dårligst stillede gruppe af de psykisk syge. Nedlægning af psykiske sengepladser tvang disse mennesker på forsorgshjemmene. Derfor resterer der den opgave at etablere de pensionater eller refugier, eller hvad man vil, der sikrer den dårligst stillede del af de psykisk syge bedre forhold.

På narkoområdet er forholdene i dag også klart utilfredsstillende. En del af Folketingets medlemmer deltog i den høring, som Amtsrådsforeningen afholdt. Hvis man vil de ting, som der blev lagt op til, nemlig sikre, at flere end halvdelen af narkomanerne bliver behandlet, og sikre, at der bliver tilbudt behandling ved siden

af metadonbehandlingen, og hvis fritids-, bo- og omsorgstilbudene skal forbedres, så kræver det en indsats af et omfang, som i hvert fald ikke er det her lovforslags.

Jeg skal derfor sige som afslutning på mit indlæg, at der er afsat 25 mio. kr. i 1995 stigende til godt 40 mio. kr. i de efterfølgende år. Lidt er selvfølgelig bedre end ingenting, og derfor støtter vi det, og derfor stemmer vi for. Men når et lovforslag som dette vedtages, så skabes der forventninger. For at antyde forventningernes omfang skal jeg bare gøre opmærksom på, at det for en kommune som Kolding, hvor jeg tidligere var socialudvalgsformand, svarer til, at vi i 1995 får ekstra 250.000 kr. til en indsats over for de udstødte grupper.

Derfor indledte jeg med at sige, at ambitionsniveauet var utilstrækkeligt. Det synes jeg endda var en meget venlig formulering. Derfor bebuder jeg, at SF i forbindelse med de kommende finanslovforhandlinger vil prøve at sætte lidt mere sammenhæng mellem ambitionsniveau og mulighed for faktisk udøvelse.

Tom Behnke (FP):

Nu skal man passe på med at være for skrårisker og påstå for meget, men når jeg sidder og tænker tilbage, så synes jeg ikke, jeg kan huske, at jeg i de fire år, jeg har siddet i Folketinget, på noget tidspunkt har behandlet et egentligt socialt forslag. Det her er et socialt forslag. Her har vi endelig at gøre med et forslag, som tager fat på de mennesker, som har et socialt problem.

Bistandsloven var jo ellers ved at gå hen og blive til en hel velfærdslov, hvor stort set alle danskere passede ind under en eller anden paragraf og kunne få et eller andet beløb fra det offentlige, mere end den var en social lov, en social lov, der kunne samle dem op, der havde reelle sociale problemer.

I Fremskridtspartiet har vi den opfattelse, at de, der kan klare sig selv, jamen de må også klare sig selv, og de skal også have mulighed for at klare sig selv. Til gengæld er vi klar til at give den nødvendige hjælp og den tilstrækkelige hjælp til dem, der ikke kan klare sig selv. Vi kan således allerede på det foreliggende grundlag støtte forslaget fra ministeren. Forslaget er godt.

Forslaget er godt på flere måder; dels nedbryder forslaget noget af al den kassetænkning, vi har set, den kassetænkning, som hindrer, at kommuner og amter går ind og yder den indsats, der er bedst, dels tager forslaget fat på netop den gruppe, som for mig at se har størst brug

for hjælp, og dels er de tiltag, som ministeren kommer med, virksomme tiltag, som vi kan bruge her og nu.

Men forslaget er ikke bare flotte paragraffer, det er også et forslag med konkret indhold. Man må også rose regeringens vilje til at inddrage de private institutioner, de private organisationer og private grupper i arbejdet for de socialt dårligst stillede. Netop de private har vist deres værd på det her område, og den ene konference efter den anden har da også vist, at netop de private institutioner er villige til og er klar til at tage en del af dette arbejde.

Den sidste ros skal så gå til forslaget nr. 9 om amtsrådets pligt til sammen med kommunalbestyrelsen senest tre måneder efter optagelsen at vurdere behovet for et fortsat ophold på en § 105-institution og iværksættelse af eventuelle andre tilbud.

Men lad mig så også, når jeg har sagt det, påpege det mindre positive eller måske direkte negative. For mig at se er det største problem med forslaget her, at intentionerne og ånden er lidt forkert. Man fornemmer, at det mere er et spørgsmål om at fastholde de pågældende i den ulykkelige situation frem for at få en ægte og helhjertet indsats med det klare formål at bringe de pågældende mennesker på ret køl igen. Efter min opfattelse skal alle sociale tilbud være målrettede, og de skal være målrettede til at være en forbigående indsats forstået på den måde, at det gælder om at gøre personen i stand til at klare sig selv hurtigst muligt, når det i øvrigt er muligt.

Afslutningsvis vil jeg opfordre ministeren til grundigt at overveje alle de forskellige varianter, vi har af finansieringsmodeller inden for det offentlige system specielt på det sociale område.

Jeg skal ikke beskyldte nogen kommuner eller amter for, at de kunne finde på at spekulere på det økonomiske, når det rigtige tilbud skal findes og stilles til rådighed, men incitantet vender i nogle tilfælde forkert, og jeg synes også, at vi jævnlig i dagspressen ser eksempler, hvor man kunne få den mistanke, at en kommune har spekuleret mere på kassebeholdningen end på, hvad der var bedst for den enkelte.

Men en positiv støtte fra vores side til forslaget.

Bruno Jerup (EL):

Enhedslisten støtter også det her forslag. Intentionerne er at sikre, at de enlige får et tilbud, et botilbud. Det har man tidligere ikke gjort, og det er en god idé, som forslaget er fremlagt her.

Men vi har nogle forskellige bemærkninger til det, bl.a. at vi ikke synes, at det er sikret, at det kan gennemføres på et forsvarligt grundlag, altså at man kan sikre, at der rent faktisk bliver givet de tilbud, der ligger i forslaget.

I bemærkningerne til forslaget står der, at det her drejer sig om en proces, og det lægger vi så vægt på: Det her er en proces, hvor der kommer andre forslag, og der må komme en opfølgning, hvor man prøver at holde øje med, om det faktisk er lykkedes at få det her til at fungere, om det er lykkedes at give de enlige, posedamerne og pose mændene, et ordentligt sted at bo. Det fordrer nemlig, at der, ud over at der er et tilbud, også er noget opsøgende virksomhed. Det er nok sandsynligt at formode, at de ikke læser den her lov, fordi vi vedtager den.

Der er et andet problem, og det er overlappningen imellem kommuner og amter. Umiddelbart støtter vi den idé, at amter og kommuner får mulighed for at gribe ind på hinandens område: at amterne har mulighed for at gå ind og lave § 68 b-institutioner, og at kommunerne tilsvarende har mulighed for at gå ind og lave § 105-ordninger, hvis der er problemer med at få dem oprettet. Men hvem har egentlig tilsynspligten? Hvem har man egentlig mulighed for at klage til i sådan en situation, hvor de går ind og lapper over hinanden. Det kunne vi godt tænke os blev præciseret en lille smule i lovforslaget, for det ligger ikke klart, hvor man skal gå hen, hvis man ikke får den nødvendige støtte, får det nødvendige tilbud, i det øjeblik man går på tværs. Det er ikke præciseret.

Vi mener også, at der ligger en fare i, at der kan laves en form for social eksport. Hvordan sikrer man sig, at der ikke bliver en social eksport imellem kommunerne og imellem amterne og imellem amt og kommune på de her områder?

Det er klart, at hvis man laver en opstramning af sikringen for de udstødte, så kan det være et indgreb over for decentraliseringen, det kan være et indgreb over for kommunernes selvforvaltning.

Men vi mener, at på det her område – når det drejer sig om de mest udstødte grupper, de folk, der har det sværest, de folk, der har sværest ved at forsvare deres egne interesser – er det vigtigt, at der er nogle overordnede rammer, som man skal opfylde fra kommunernes og amternes side, sådan at man ikke bare kan tilsidesætte dem på grund af et eller andet sparehensyn, som vi ved opstår med jævne mellemrum.

Derfor kunne vi også godt tænke os, at der var lidt større præcision med hensyn til, hvor mange ansatte der skal være, og hvor store de forskellige økonomiske tilbud skal være til institutionerne. Det har jo været sådan, at man igenem 1980'erne med jævne mellemrum har benyttet det her område til at lave besparelser på. Vi synes, at man nu skulle prøve at åbne op for – som det også har været foreslået fra forskellig side – at der kan ansættes flere i denne sektor, og den ansættelse skal stå i forhold til, at det faktisk er et område, som har været voksende, og med et voksende antal problemer, og som man så tilsvarende har skåret ned på og ikke har tilført de nødvendige ressourcer.

Samtidig er det også uklart, hvor – som også andre har været inde på – stofmisbrugerne er henne i det her. Nogle af dem er på § 66 eller § 68, nogle af dem er i perioder på § 105, og nogle er under § 96. Det er uklart, hvor de er placeret i dette forslag, og i hvilken udstrækning de faktisk får en forbedring. Men jeg lægger så vægt på, at der er lovet os et par ekstra lovforslag om bl.a. stofmisbrugerne, og så håber jeg, at de i hvert tilfælde åbner op for at forbedre misbrugernes forhold. Der ligger ikke i lovforslaget her nogen klar forbedring for stofmisbrugerne.

Samlet set vil det sige, at vi dog går til udvalget med positive øjne, og jeg håber på, at vi kan få nogle forbedringer ind i forslaget, og synes, at den samlede idé om en forbedring for de enlige og de enlige udstødte er en god ting.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg vil selvfølgelig gerne sige ekstra mange tak for den meget brede tilslutning til forslaget. Jeg hørte faktisk fra alle partier en positiv indstilling, og det er jeg meget glad for.

Jeg er meget enig med hr. Tom Behnke, når han siger, at her har vi at gøre med en af socialpolitikens kernegrupper. Vi har jo egentlig i Folketinget en lang tradition for, at vi gerne vil gøre en indsats for den gruppe mennesker, og nu kan man begynde at se resultaterne af de initiativer, vi har taget. Der kommer nu meldinger ude fra forsorgshjem og herberger fra de mennesker, der arbejder med de hjemløse udstødte, om, at søgningen er blevet mindre til i hvert fald de københavnske forsorgshjem og herberger. Man ser det som et klart udtryk for, at bevidstheden om de menneskers situation er blevet større, at der bliver taget hånd om dem på et tidligere tidspunkt i forløbet, inden de kommer så langt ud, at de ender på gaden.

Det er bl.a. et resultat af den debat, der har været her i Folketinget, og de ting, vi i fællesskab har sat i gang bl.a. over satspuljen og med andre initiativer, og hvor forslaget her ligger i forlængelse af de ting, vi også i stor enighed har vedtaget.

Tankegangen er jo den, at de mennesker, vi har med at gøre, de hjemløse, de socialt udstødte, i høj grad har et problem, der består i ensomhed, isolation. Mange har en bolig, men de er ikke i stand til at klare en tilværelse alene i den bolig. Derfor er det, de har brug for, nogle holdepunkter i hverdagen, det er nogle sociale netværk. Og det, vi forsøger med lovforslaget her, er at skabe nogle rammer, der sikrer, at de får sådan et holdepunkt, får et netværk.

De mennesker, vi har med at gøre, er jo meget forskellige i deres behov. Nogle af dem vil i virkeligheden have behov for at forblive i en situation, hvor de har deres daglige gang på et værksted i forsorgshjemmet, så de har et værested, hvor de kan komme. Og det er nok til at stabilisere deres hverdag og give dem en bedre situation. Andre har mulighed for at komme videre.

Jeg er også enig med hr. Tom Behnke, når han siger, at målet må være at bringe folk ud af en socialt dårlig situation, hvor man har sociale problemer. Jeg tror bare ikke, at det kan lykkes med alle, og jeg tror i virkeligheden, man kan gøre folk en bjørnetjeneste, hvis man vil påtvinge alle mennesker en eller anden form for normalitetsbegreb, som de skal passe ind i. Vi skal acceptere, at man kan være nået så langt i sit liv, at den situation, man er i, betyder, at det er under de vilkår, man gerne vil leve.

Men vi giver nu forsorgshjem og herberger og de mennesker, der arbejder med de socialt udstødte i hverdagen, en mulighed for i samarbejde med kommunerne at bringe de folk, de socialt udstødte, nærmere en normal hverdag og sætte dem i stand til at klare sig i egen bolig.

Jeg er glad for, at der er en bred tilslutning til og forståelse for de principper. De er så i øvrigt også blevet til ved en meget tæt kontakt til forsorgshjem, herberger og dem, der arbejder med de socialt udstødte: amter, kommuner og også de mennesker, det drejer sig om, dem også. Og de politiske partier har også deltaget i flere konferencer og møder om, hvordan vi skulle gribe det her problem an. Så når der er så bred en tilslutning, så er det også resultatet af en meget lang proces, hvor vi har drøftet tingene igennem mange gange.

Fru Tove Fergo sagde, at Venstre foretrak, at kommunerne fik det fulde ansvar og skulle betale 100 pct. Og dér vil jeg gerne sige: Jamen man kan diskutere finansieringsmodellen. Vi har valgt at holde fast i den eksisterende finansieringsmodel, hvor staten betaler de 75 pct., amtskommunerne de 25 pct., for at stabilisere muligheden for at gøre noget inden for de økonomiske rammer.

Afhængig af hvad der sker, og hvor langt vi kommer, vil vi så på et senere tidspunkt kunne se nærmere på finansieringsreglerne. Men jeg vil meget nødig kaste området ud i stor usikkerhed, sådan som jeg fornemmer at det kunne ske ved at ændre finansieringsreglerne. Det ville bl.a. få meget store konsekvenser for Københavns Amtskommune, hvor man jo både er kommune og amtskommune. Det har været bevæggrunden for ikke at ændre finansieringen i første omgang. Men jeg er enig i, at det drejer sig om at få kommunerne så meget med, som det overhovedet kan lade sig gøre.

Til hr. Bendt Bendtsen kan jeg sige, at alle de økonomiske konsekvenser er forhandlet igennem med kommunerne. Og der er enighed om, at det er de økonomiske konsekvenser af forslaget, der optræder i lovforslaget.

Til hr. Villy Søvnald – og det bliver i realiteten også til hr. Bruno Jerup – kan jeg sige, at området er underlagt Amtsankenævnet.

Hr. Villy Søvnald spurgte, hvad der skete, hvis kommunerne ikke overholdt § 31's forpligtelse om at give husly.

Det ville man i givet fald kunne anke. Men hvordan vi skal få præciseret den bestemmelse, er jo noget, vi vil kunne komme nærmere ind på i udvalgsarbejdet.

Og med hensyn til hr. Tom Behnkes bekymringer for, at forslaget lægger op til at fastholde de socialt udstødte i en socialt dårlig situation, håber jeg på, at jeg har svaret, i og med at jeg siger: Det er klart, at det overordnede formål er at bringe de mennesker, det drejer sig om, væk fra en socialt belastet situation, men vi skal passe på ikke at presse vores forestillinger om, hvad der er en god og lykkelig hverdag, ned over hovedet på dem, men også respektere deres egne ønsker.

(Kort bemærkning).

Tove Fergo (V):

Det er vedrørende finansieringen af § 105-institutionerne. Ja, vi mener, at de mennesker, der skal benytte og bo på de her institutioner, kommer i klemme i den kommunale og den amtskommunale kassetænkning.

Så længe det er gratis for kommunerne at sende deres borgere på en § 105-institution, lige så længe fristes de til at lade være med at oprette de rigtige tilbud. Derfor er det utrolig vigtigt, at den del kommer med.

Det er utrolig vigtigt for Venstre, at vi nu vedtager en lov, der sikrer de psykisk syge og misbrugerne mod at blive anbragt på herberg og forsorgshjem. Og det kan vi ikke se, når vi læser lovforslaget. Vi kan ikke se, hvordan det skal kunne forhindres på anden måde end ved at ændre finansieringen. Og så skal kommunerne have pengene via blokstilskuddene, og det må også gælde for Københavns Kommune.

Københavns Kommune har halvdelen af landets herbergspladser. Der er 2.000 herbergspladser på landsplan, og dér har Københavns Kommune de 1.000. Det er klart, at det er en stor udgift for Københavns Kommune, men det må man så gå ind og se på og så sige: Hvordan kan vi kompensere Københavns Kommune for den udgift? Og så kan vi håbe på, at disse mange hjemløse, boligløse, der søger ind til København, måske vil få tilbudt det rigtige, det rigtige bo- og behandlingstilbud i deres hjemkommune, så de slet ikke kommer ind til storbyen. Sådan vil det i hvert fald nok gå for nogles vedkommende.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg er enig med fru Tove Fergo i, at det netop er finansieringen, der er værd at tage op til diskussion.

Jeg har ikke nogen endelig løsning på, hvordan det skal være, og jeg synes, det er synd, at man i den her diskussion hele tiden drager Københavns Kommune ind i billedet. Det kan man ikke. Københavns Kommune er et helt selvstændigt problemområde og -kompleks i hele finansieringsmodellen. Jeg tror, vi i virkeligheden skulle lave nogle helt andre regler for Københavns Kommune, nogle selvstændige regler for Københavns Kommune.

Men grunden til, at jeg tog ordet, var egentlig, at socialministeren netop sagde: Hvad er prioriteringen? Skal man lave en indsats, der gør, at folk kommer ud af de her tilbud og kan klare sig selv? Og jeg er enig i, at der er en lang række personer, som man simpelt hen ikke kan hjælpe til en selvstændig tilværelse, men som man kan give en værdig tilværelse ved at give dem en støttende hånd eller et eller andet tilbud i kortere eller længere tid.

For nogles vedkommende er der endda tale om, at de skal have den hjælp resten af livet. Den hjælp er vi også villige til at yde, men spørgsmålet er, om hovedreglen er, at man skal hjælpe dem til en selvstændig tilværelse, mens undtagelsen er dem, der ikke kan hjælpes tilstrækkeligt til en selvstændig tilværelse. Det var dér, jeg følte, at intentionen i forslaget vendte forkert, men jeg kan forstå på ministerens indlæg her, at det har jeg misforstået, og det er jeg glad for, og så fortsætter vi med at have den overordentlig positive indstilling til forslaget.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

To ting.

Det ene er noget, jeg godt vil bede socialministeren bekræfte. Jeg får i øjeblikket en del henvendelser fra § 105-institutioner bl.a. i København, hvor der er varslet en stigning i døgnophold fra nu 34 kr. til kommende 60 kr. Jeg synes, det er vigtigt at føje ind, for lyrikken bliver så smuk ellers i behandlingen af det, og det er ikke klogt, det, der sker.

Det, der sker, i det øjeblik man hæver døgnbetalingen fra 34 til 60 kr. – jeg ved godt, det ikke er Folketingets anliggende – er lige præcis den gøgeungeeffekt, at de, der har allermost brug for at komme på de her hjem, ikke kommer der.

Det er såmænd bare det, jeg vil bede ministeren om at bekræfte: det er ikke Socialministeriet, der har pålagt den prisstigning – eller sagt modsat – det er en helt suveræn beslutning truffet af amtskommunerne og kommunerne. Vi skal ikke have skylden for det i forbindelse med det her lovforslag. Det kunne meget let være med til at ødelægge en i øvrigt god lov.

Det andet, jeg ville sige, er til fru Tove Fergo. Jeg sporer hos Venstre megen god vilje. Jeg er spændt på, om den gode vilje også holder, når der skal sættes pris på den, for det, vi taler om, er vel at mærke en indsats, der er dyr.

Det, vi talte om på den konference, der var i Amdrådsforeningen om behandling af narkoområdet, var, at vi i dag når knap halvdelen af narkomanerne i alle de eksisterende behandlingstilbud.

Rigtig mange modtager overhovedet ikke anden form for behandlingstilbud end tilbud om metadon. Vi skal udbygge bo-, fritids- og beskæftigelsestilbud i meget stort omfang.

Jeg vil godt sige til Venstre, så de kan inspireres senere, når Venstre skal inspirere sine fi-

nanslovsfolk, at vi taler – hvis denne opgave skal løses – om et trecifret millionbeløb alene på narkoområdet, og dertil kommer de hængepartier, vi har for de sindslidende osv. osv.

Det er godt med den gode vilje. Jeg håber, den holder, til der også skal sættes penge på.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Over for hr. Villy Søvndal angående takstforhøjelserne på de mandlige københavnske forsorgshjem og herberger kan jeg bekræfte, at der ikke er noget i retningslinjerne fra Socialministeriet, der begrunder den stigning, der er sket.

Det, der kan være en del af baggrunden for, at man har lavet den meget store prisstigning, kan være et lovforslag om pensionsudbetaling på plejehjem og forsorgshjem, der blev vedtaget i slutningen af sidste år. Og på forsorgshjem har det hidtil været sådan, at man har fået lomme-penge, man har slet ikke fået udbetalt sin pension. Det får man nu og skal så betale for at bo der.

Der er i den forbindelse lavet et regneeksempel, hvor forudsætningerne var, at det skulle være udgiftsneutralt, og det kunne indebære en pris på 60 kr. Det er for det første kun et regneeksempel og for det andet et regneeksempel, der vedrører forsorgshjem og andre steder, hvor man har længerevarende ophold og dermed også bedre rammer, men det er netop præciseret i aftalerne med kommunerne, at de diskussioner ikke omfatter herberger, hvor det er sådan, at man kan komme ind fra gaden og tage ophold.

Så jeg har bedt Københavns Kommune om en redegørelse for, hvorfor man havde lavet de prisstigninger, og jeg mener, vi kan bruge behandlingen af lovforslaget her til at se på regelsættet.

Så vil jeg sige til fru Tove Fergo om kasse-tænkningen, at det er fuldstændig rigtigt, at der er et problem og en afvejning, og jeg har glædet mig over den overordentlig store ansvarsfølelse, der er i kommunerne, og hvor vi netop kan mærke det på det fald, der er i brugen af forsorgshjem og herberger. Kommunerne tager de menneskers situation mere alvorligt, end det tidligere har været tilfældet.

Jeg tror også, at de regler, der ligger i lovforslaget her, vil tilskynde kommunerne til i højere grad at tage et medansvar for de mennesker.

Men det, der ikke må ske i den proces, vi er inde i, er, at man begynder at lukke forsorgshjem og herberger. De har i for høj grad efter min mening været set som et udtryk for, at der

er noget galt. Men i virkeligheden er det sådan, at mange forsorgshjem og herberger i dag er nogle meget gode sociale tilbud til brugerne, som er meget glade for at komme der. Derfor ville jeg for alt i verden undgå, at vi lavede nogle regler, der betød, at man lukkede de steder, som rummer sociale tilbud – værksteder, opholdssteder osv. – med det resultat, at brugerne var henvist til godt nok en selvstændig bolig, men måske en lille lejlighed, hvor de så igen gik til i ensomhed. Derfor er det vigtigt, at vi i den proces, vi er inde i, opretholder forsorgshjem og herberger, og det havde vi efter min vurdering en bedre mulighed for, hvis vi fastholdt den nuværende finansiering.

(Kort bemærkning).

Tove Fergo (V):

Til hr. Villy Søvndal vil jeg gerne sige, at Venstre er meget bevidst om, at det her koster penge, men Venstre er også meget bevidst om, at der i forvejen er mange penge på dette område. Det er jo ikke gratis at bo på et herberg. Jeg ved, at en plads på Sundholm koster 120.000 kr. om året. Derfor er det utrolig vigtigt, at vi ikke bygger nogle barrierer og grænser op, der medfører, at pengene bliver spildt til skade for de mennesker, der skulle have glæde af de ting, vi gerne vil gøre for dem.

Venstre er altså parat til, at der skal bruges nogle penge. Det er også noget af det, vi har sagt i forbindelse med folketingsvalget, og som vi vil sige under finanslovdebatten. Vi er klar over, at der skal bruges noget på dette område for de særlig svage grupper, men det, der skal bruges, er de rigtige ting. For de psykisk syge er det tilbud til dem, for misbrugerne er det tilbud til dem.

Hvad angår antallet af stofmisbrugere, bliver der nævnt disse ca. 10.000 stofmisbrugere i Danmark. Jeg ved ikke, om det tal overhovedet er rigtigt, og en af de ting, Venstre i hvert fald vil interessere sig meget for at finde ud af, er, hvor mange mennesker det i virkeligheden drejer sig om, altså om man kan komme tættere på det end den vurdering, man har i øjeblikket.

I øvrigt lyttede jeg meget til socialministerens udtalelser om pensionsudbetaling, men jeg ved ikke, om jeg misforstod noget. Loven træder i kraft den 1. januar 1995, og jeg forstår, at forsorgshjem og herberger er undtaget. Der behøver man altså ikke at kræve betaling for beboere; mennesker kan stadig væk komme og bo der gratis.

Det er ikke Venstres politik. De mennesker får en rimelig pension og må også betale, hvad det koster at bo og leve, og det er i virkeligheden billigt, hvad de betaler for det, de får.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg vil gerne lige rette en misforståelse over for fru Tove Fergo. Det var tidligere sådan, at man på forsorgshjem fik inddraget hele sin pension og så fik udbetalt lommepenge, således at man faktisk betalte med hele sin pension. Reglerne er nu blevet ændret, sådan at man får udbetalt sin pension, men skal betale på forsorgshjem, sådan som man også har gjort det på herberger. Men der er åbnet adgang for, at der kan tages en højere pris også på forsorgshjem, simpelt hen fordi man får en større ydelse, end man gør på herberger.

(Kort bemærkning).

Tove Fergo (V):

Vedrørende det kommunale ansvar sagde socialministeren, at kommunerne var begyndt at tage deres opgave mere alvorligt på dette område. Det kan man se af, at der er lavere belægning på herberger og forsorgshjem. Det er da glædeligt, men når nu kommunerne viser den store ansvarsfølelse, var det så ikke en idé at lade dem få pengene også? Det synes jeg. Jeg synes virkelig, at vi skulle honorere kommunerne og sige: Det er dejligt, at I gør det. Værsgo, nu får I pengene ud.

Det samme synes jeg gælder alle de mange puljeordninger, der findes, og som snart er en vældig, vildtvoksende skov, hvor man herindefra sidder og uddeler milde gaver til projektmagere rundt omkring. Lad dog kommunerne få pengene; lad dem, der ved, hvad der er bedst, foretage sig noget for deres borgere. Det ville gavne alle langt mere.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 9: Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Adskillelse af reglerne om privat og kommunalt formidlet dagpleje samt fastsættelse af særskilte bestemmelser om klubtilbud m.v.).

Af socialministeren (Karen Jespersen).

(Fremsat 12/10 94).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Peder Sass (S):

I sidste samling nåede vi ikke at færdigbehandle dette lovforslag. Derfor er det genfremsat, og vi skal nu i gang med en ny førstebehandling.

Lovforslagets afsnit om pasningsordningerne for børn får nu en tiltrængt tydeliggørelse, så det klart fremgår, hvad der er privat pasning, og hvad der er offentligt dagtilbud. Hermed bliver dagplejen endelig en integreret del af loven, og dermed anerkendes dagplejen efter i mange år at have været betragtet som en overgangsordning, der skulle afhjælpe den store efterspørgsel på daginstitutionsplasser.

Men det væsentligste element i lovforslaget er den nye formulering vedrørende klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud for større børn og unge. Her er der tale om forslag, som omhandler dels forebyggelse af sociale problemer, dels en styrkelse af indsatsen over for svage og udstødte grupper.

Ud over fritids- og ungdomsklubber med lokaler, faste åbningstider, afkrydsningstilbud og forskellige andre tilbud i lokaler indrettet til hver deres formål åbnes der for en styrkelse af mere socialpædagogiske fritidstilbud, som f.eks. kan omfatte aktiviteter i lokalområdet, åbne uformelle væresteder, mødesteder, cafeer med fri deltagelse, opsøgende virksomhed i lokalområdet, hvor de unge opholder sig, og aktiviteter, der baserer sig på én eller på forskellige slags tilbud i tilknytning til rådgivnings- og vejledningsfunktioner.